

5/2020

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset.....	2

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	6
Korkein hallinto-oikeus.....	8
KKO:n valitusluvut.....	15

VAHVISTETUT LAIT

Laki Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta (666/2020)

HE 96/2020

HaVM 14/2020

Laki tuli voimaan 1.10.2020.

Yhdistynyt kuningaskunta on eronnut Euroopan unionista Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä tehdyllä erosopimuksella, joka on tullut voimaan 1.2.2020. Sopimus on unionisopimus ja sellaisenaan sovellettavaa oikeutta. Erosopimuksessa on kuitenkin määräyksiä, joissa jäsenvaltioille ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle jätetään erosopimuksen mukaisten oleskeluoikeuksien hakemisen osalta harkintavaltaa menettelyihin ja aikatauluihin. Näiden täytäntöönpanosta ja soveltamisesta säädettiin uudella lailla.

Laki ulkomaalaisten yritystosten seurannasta annetun lain muuttamisesta (682/2020)

HE 103/2020

TaVM 18/2020

Laki tuli voimaan 11.10.2020.

Lakiin lisättiin uudet säännökset unioniin tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan tarkoitettujen puitteiden perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täydentämiseksi. Lisäksi lakiin tehtiin joitakin muutoksia kansallisista syistä.

Lakiin lisättiin uudet säännökset lain kiertämisestä ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta viranomaiselle. Lain mukaan työ- ja elinkeinoministeriön tehtäviin

lisättiin velvollisuus toimia EU:n seuranta-asetuksen mukaisena kansallisena yhteispisteinä jäsenvaltioiden ja unionin tason yhteistyössä, tiedonvaihdossa ja asetuksen täytäntöönpanoon liittyvissä kysymyksissä.

Lisäksi tehtiin muutoksia lain määritelmiin lain käytännön soveltamisen selkiyttämiseksi. Lakiin lisättiin myös uusi säännös asian tutkimatta jättämisestä. Lisäksi puolustussektorin yritysostoja koskevaan säännökseen lisättiin turvallisuusalan yritysostot, joihin tulee hakea etukäteen työ- ja elinkeinoministeriöltä vahvistus. Lakiin lisättiin myös uusi säännös, joka antaa työ- ja elinkeinoministeriölle mahdollisuuden asettaa ehtoja yritysoston vahvistamista koskevassa asiassa. Lain mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi tehostaa ehtojen noudattamista uhkasakolla.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 110/2020) eduskunnalle laeiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta ja Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta. Oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annettu laki kumottaisiin. Esityksen mukaan nykyisin käytetty termi tietojärjestelmä muutettaisiin tietovarannoksi. Tiedon luovuttamistapoja koskevat säännökset vastaisivat julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuuksia luovuttaa tietoja laajennetaan nykyisestä ja että tie-

dot säilytettäisiin rekisterissä pidempään kuin nykyisin, jotta tiedotusvälineet ja tutkijat voisivat saada kootusti tietoja tuomioistuinten käsittelemistä asioista.

Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi teknisluonteinen tarkistus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietojen salassapitoa koskevaan säännökseen.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi Oikeusrekisterikeskuksesta annettua lakia siten, että Oikeusrekisterikeskuksen päällikön viran nimi olisi jatkossa ylijohdaja, kun se nyt on johtaja.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2020.

Hallituksen esitys (HE 113/2020) eduskunnalle laeiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi raideliikennelakia ja liikenteen palveluista annettua lakia.

Raideliikennelain kalustoyksiköiden ja rautatieinfrastruktuurin rekisteröintiä koskevia säännöksiä muutettaisiin. Kalustoyksiköiden ja rautatieinfrastruktuurin rekisteröintitehtäviä siirtyy Liikenne- ja viestintävirastolta Euroopan unionin rautatievirastolle EU-lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Myös soveltamisalan rajausta koskevaa raideliikennelain pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että markkinasääntelyssä satamien alueella oleviin raiteisiin sovellettaisiin jatkossa palvelupaikan hallintaa koskevaa sääntelyä rataverkon hallintaa koskevan sääntelyn sijasta. Sääntelyelimen tehtäviin lisättäisiin myös velvollisuus arvioida toimivaltaisen viranomaisen päätöstä hankkia rautateiden henkilökenteen julkisen palveluvelvoitteen piiriin kuuluvat palvelut suorahankintana tarjouskilpailun sijasta.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia etenkin liikkuvan kaluston kuljetta-
jan kelpoisuutta koskeviin säännök-
siin. Ehdotetuilla muutoksilla pyri-
tään yhdenmukaistamaan säännök-
siä, jotka koskevat terveydentilaa ja
psykologista soveltavuutta koske-
via ilmoituksia ja Liikenne- ja vies-
tintäviraston oikeutta edellyttää nii-
den perusteella tarkastuksia lupa-
kirjavaatimusten täyttämiseksi.

Raideliikennelakiin ja liikenteen
palveluista annettuun lakiin esite-
tään myös eräitä tarkennuksia lu-
pavaatimuksiin. Turvallisuustodis-
tusta ei edellytetä sellaiselta ka-
lustoyksikön liikuttamiselta, joka
tapahtuu kalustoyksiköiden siirtä-
mistä varten ja jota varten rataver-
kolle tai sen osalle pääsy on suljet-
tu ja rataverkon haltija on ohjeista-
nut tällaisen liikkumisen menette-
lyt. Ehdotettu muutos korvaisi voi-
massa olevan lain siirtotyötä koske-
vat säännökset. Lisäksi liikkuvan
kaluston vaihtotyöliikennöinti lii-
kennepaikan sisällä, yksityisraiteel-
la tai yksityisraiteen ja valtion rata-
verkon ensimmäisen liikennepai-
kan välillä sallittaisiin ilman liikku-
van kaluston lupakirjaa, jos rauta-
tieliikenteen harjoittaja ja rataver-
kon haltija ovat sopineet alueesta,
jolla vaihtotyö tehdään.

Lait on tarkoitettu tulemaan voi-
maan 1.2.2021 lukuun ottamatta
kalustoyksiköiden rekisteröintiä kos-
kevia lainkohtia, jotka tulisivat voi-
maan 16.6.2021.

Hallituksen esitys (HE 125/2020) eduskunnalle laiksi tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettä- vien eläinten suojelusta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutetta-
vaksi tieteellisiin tai opetustarkoi-
tuksiin käytettävien eläinten suoje-
lusta annettua lakia. Lakiehdotuk-
sen taustalla on Euroopan komis-
sion antama virallinen huomautus
tieteellisiin tarkoituksiin käytettä-
vien eläinten suojelusta annetun
direktiivin puutteellisesta täytän-
töönpanosta. Samalla lakiin tehtäi-
siin eräitä direktiivin muutoksesta
johtuvia päivityksiä eläinten käyt-
töä koskevien tietojen julkaisuun
liittyen. Esitykseen sisältyy myös
eräitä kansallisesta tarpeesta joh-

tuvia muutoksia. Lain soveltamis-
alaa ehdotetaan laajennettavan siten,
että se koskisi myös lintujen ja
matelijoiden sikiöitä niiden kehi-
tyksen viimeisen kolmanneksen
aikana. Hankelupalautakunnan ko-
koonpanoa ehdotetaan muutetta-
van joustavammaksi siten, että
henkilökohtaisten varajäsenten si-
jaan lautakunnan jaostoihin voitai-
siin nimetä jäsenelle useampi sa-
maa asiantuntemusalaa edustava
varajäsen.

Laki on tarkoitettu tulemaan
voimaan 1.1.2021.

Hallituksen esitys (132/2020) eduskunnalle laeiksi esittävän taiteen edistämisestä sekä ope- tus- ja kulttuuritoimen rahoituk- sesta annetun lain muuttami- sesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväk-
si laki esittävän taiteen edistämise-
stä, joka korvaisi nykyisen teatteri- ja
orkesterilain. Lisäksi muutettaisiin
opetus- ja kulttuuritoimen rahoituk-
sesta annettua lakia esittävän tai-
teen valtionosuutta koskevien sään-
nösten osalta.

Esitys on osa kahdessa vaihees-
sa toteutettua uudistusta, jossa on
tarkasteltu esittävän taiteen ja mu-
seoiden rahoitusjärjestelmää koko-
naisuutena. Esittävän taiteen val-
tionosuusjärjestelmän uudistuksel-
la toteutetaan pääministeri Marinin
hallituksen hallitusohjelman luvun
3.7.1 tavoitetta 2, kulttuuripalvelut
ovat paremmin saavutettavissa ja
kulttuurin toimintaedellytykset ovat
vahvistuneet.

Esittävän taiteen edistämisestä
annetun lain nimike ja soveltamis-
ala olisivat nykyistä teatteri- ja or-
kesterilakia yleisemmät siten, että
ne kattaisivat kaikki esittävän tai-
teen muodot eikä valtionosuusjär-
jestelmän piiriin pääsemistä olisi
rajattu vain tiettyihin esittävän tai-
teen muotoihin. Toimintayksikkö
voitaisiin hyväksyä esittävän tai-
teen valtionosuusjärjestelmän pii-
riin toistaiseksi, jos sen voidaan ar-
vioida todennäköisesti täyttävän
valtionosuuden edellytykset seu-
raavien kuuden vuoden ajan. Muu-
toin toimintayksikkö hyväksyttäi-
siin valtionosuuden piiriin kolmen
vuoden määräajaksi. Toistaiseksi
valtionosuusjärjestelmän piiriin hy-

väksytyjen toimintayksiköiden osal-
ta valtionosuuden edellytysten täyt-
tymistä arvioitaisiin kuuden vuo-
den välein. Jos toimintayksikkö ei
enää täyttäisi valtionosuuden edel-
lytyksiä, hyväksyminen valtion-
osuuden piiriin voitaisiin perua.
Hyväksyminen valtionosuuden pii-
riin voitaisiin myös muuttaa määrä-
aikaiseksi, jos toimintayksikkö ei
enää täytä toistaiseksi valtionosuus-
järjestelmän piiriin hyväksymisen
edellytyksiä.

Valtionosuusjärjestelmän lasken-
nallisina perusteina säilyisivät to-
teutuneiden kustannusten perus-
teella laskettava yksikköhinta ja
valtionosuuden perusteeksi vahvis-
tettava henkilötyövuosimäärä. Val-
tionosuusprosentti olisi nykyiseen
tapaan pääsääntöisesti 37. Erityyp-
pisten taidelaitosten toimintaken-
tässä sekä kustannus- ja tuloraken-
teessa olevia eroja voitaisiin ottaa
huomioon myöntämällä valtion-
osuus korotetun valtionosuuspro-
sentin mukaisena osaan toiminta-
yksikön henkilötyövuosista. Tällä
korvattaisiin nykyisin valtionosu-
den lisäksi samaan toimintaan myön-
nettävät harkinnanvaraiset valtion-
avustukset. Korotetun valtion-
osuusprosentin mukaista valtion-
osuutta voitaisiin myöntää, jos huo-
mattava osa toimintayksikön toi-
minnasta on kiertue- tai vierailutoi-
mintaa taikka lapsille, kielellisille
vähemmistöille tai erityisryhmille
kohdistuvaa esitystoimintaa taikka
jos tähän on muu toimintayksikön
toimintaan liittyvä erityinen kult-
tuuripoliittinen syy. Korotettu val-
tionosuusprosentti olisi 60.

Rahoituksen ennakoitavuuden
ja toiminnan pitkäjänteisen suun-
nittelun edellytysten lisäämiseksi
otettaisiin käyttöön monivuotinen
rahoitussuunnitelma, joka koskisi
valtionosuuden perusteeksi vahvis-
tettavien henkilötyövuosien mää-
rää ja korotetun valtionosuuspro-
sentin mukaisten henkilötyövuosien
määrää. Rahoitussuunnitelma-
kausi olisi kuusi vuotta paitsi kol-
men vuoden määräajaksi valtion-
osuuden piiriin hyväksytyjen toi-
mintayksiköiden osalta kausi olisi
kolme vuotta.

Svenska Teatern ja Tampereen
Työväen Teatteri -nimisten teatte-
reiden rahoitusasema säilyisi ny-
kyisellään siten, että niiden valtion-

osuusprosentti olisi koko toiminnan osalta 60.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esitys (HE 133/2020) eduskunnalle laeiksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnon eräiden tietojen luovutussäännösten muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietojen luovuttamista yhteismetsärekisteristä koskevia yhteismetsälain säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annetun lain sekä FLEGT-lupajärjestelmästä annetun lain säännöksiä, jotka koskevat EU-lainsäädännön täytäntöönpanon raportointia komissiolle. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös Suomen metsäkeskukseen metsätietojärjestelmästä annettua lakia, metsästyslakia sekä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annettua lakia siltä osin kuin niissä on säännöksiä, jotka koskevat henkilötietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla. Lisäksi Suomen metsäkeskukseen metsätietojärjestelmästä annettuun lakiin lisättäisiin säännös, joka mahdollistaa yhteismetsärekisterin tietojen luovutuksen suoramarkkinointia ja eräitä muita tarkoituksia varten.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Hallituksen esitys (HE 135/2020) eduskunnalle terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia, pakkokeinolakia, poliisilakia, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia, lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorisimirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annettua lakia, rikosrekisterilakia, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden

hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia.

Esityksen mukaan terrorismin rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä täydennettäisiin niin, että uutena rikoksena säädetään rangaistavaksi terroristin rahoittaminen. Rangaistavaa olisi rahoittaa henkilöä, joka tekee terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia tai osallistuu niiden tekemiseen rikokseen osallisena. Rangaistukseksi tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Terroristin rahoittamisen yritys olisi rangaistava.

Terroristiryhmän rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä muutettaisiin niin, että tunnusmerkistön kirjoitustapa vastaa terrorismin rahoittamisen rangaistussäännöksissä noudatettavaa kirjoitustapaa, jonka mukaan varojen antajalla tai kerääjällä täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus. Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin niin, että myös mainitusta rikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Voimassa olevan lain mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta voidaan tuomita sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta. Lisäksi poistettaisiin terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavuuden toissijaisuus suhteessa säännösten rikoksiksi koskeviin säännöksiin, joita sovelletaan silloin, kun kiellon vastaisesti luovutetaan varoja henkilölle, jonka varat on terrorismiin liittyvistä syistä jäädytetty.

Terrorismin rahoittamisen rikosnimike ehdotetaan muutettavaksi ”terrorisimirikoksen rahoittamiseksi”. Mainittua rikosta koskeviin säännöksiin tehtäisiin lisäksi tarkennukset sen selventämiseksi, että rahoittamisteon tulee kohdistua tietyn nimisen rikoksen rahoittamiseen. Lisäksi kyseistä rikosta koskevien säännösten järjestystä muutettaisiin johdonmukaisuussyistä.

Terrorisimirikosten rangaistussäännösten muutoksista johtuvat muutokset tehtäisiin rikosten selvittämisessä, paljastamisessa ja estämisessä käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin. Keinokohtaisista säännöksistä muutettaisiin telekuuntelua, televalvon-

taa, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä kuuntelua ja asuntokuuntelua koskevia säännöksiä. Lisäksi tehtäisiin lähinnä tekniluonteisia muutoksia eräisiin muihin terrorismin rahoittamisrikoksiin liittyviin säännöksiin.

Lainsäädäntömuutosten taustalla ovat eräiden kansainvälisten toimielinten arviot terrorismin rahoittamista koskevista Suomen rangaistussäännöksistä sekä terrorismin rahoittamisrikoksia koskevat Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmat. Muutoksilla edistettäisiin myös sitä, että rangaistussäännökset ovat kattavia suhteessa sääntelyn tavoitteeseen eli ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavan rikollisuuden torjumiseen, että säännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia ja että rangaistusasteikot vastaavat rikosten rangaistusarvoa. Lainsäädäntömuutosten myötä terrorismin rahoittamisrikoksia koskevat rangaistussäännökset muodostaisivat nykyistä johdonmukaisemman ja selkeämmän kokonaisuuden.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Hallituksen esitys (HE 136/2020) eduskunnalle laeiksi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia, elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia ja konserniavustuksesta verotuksessa annettua lakia.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä lakiin säännös, jonka mukaan kotimaiseksi yhteisöksi katsotaan Suomessa rekisteröity tai perustettu yhteisö. Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi lisäksi siten, että yleisesti verovelvollisena pidettäisiin ulkomaista yhteisöä, jos ulkomaisen yhteisön tosiasiallinen johdopaikka sijaitsee Suomessa. Ulkomaisen yhteisön tosiasiallinen johdopaikka sijaitseisi paikassa, jossa yhteisön tärkeimmät ylintä päivit-

täistä johtamista koskevat päätökset tehdään yhteisön hallituksen tai muun vastaavan päätöksentekelijän toimesta ottaen huomioon muut yhteisön organisointiin ja liiketoimintaan liittyvät olosuhteet. Muutoksen myötä kotimainen sääntely yleisestä verovelvollisuudesta yhteisöjen osalta vastaisi sääntelyä useissa muissa valtioissa.

Verosopimusta sovellettaessa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi olla molempien sopimusvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaan valtiossa verotuksellisesti asuva eli niin kutsuttu kaksoisasuja. Suomen tekemissä verosopimuksissa yhteisön kaksoisasujatilanne ratkaistaan pääsääntöisesti tosiasiallisen johtopaikan perusteella tai toimivaltaisten viranomaisten keskinäisellä sopimuksella. OECD:n malliverosopimuksessa on määräys kaksoisasujan verosopimuksen mukaisesta asuinpaikasta. Määräyksen mukaan asuinpaikka ratkaistaan toimivaltaisten viranomaisten keskinäisellä sopimuksella ottaen huomioon tosiasiallinen johtopaikka, perustamispaikka sekä muut relevantit seikat. OECD:n malliverosopimuksen vuoden 2017 kommentaarissa muun kuin luonnollisen henkilön kaksoisasujatilanteissa asuinvaltio ratkaistaan toimivaltaisten viranomaisten keskinäisellä sopimusmenettelyllä, jossa otetaan huomioon samankaltaisia seikkoja kuin tosiasiallisen johtopaikan sijainnin arvioinnissa.

Muutoksella pyritäisiin myös rajoittamaan ja estämään tilanteita, joissa yleinen verovelvollisuus Suomessa pyritäisiin välttämään perustamalla yhtiö ulkomaille, vaikka sen omistus, johto ja toiminta olisivatkin kokonaan Suomessa.

Tosiasiallinen johtopaikka -sääntöksen sisältyisi siirtymäsäännös, jonka mukaan lakia sovellettaisiin toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolaissa tarkoitettuun yhteissijoitusyhteyteen sekä toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettuun

vaihtoehtorahastoon ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

Lisäksi muutettaisiin elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia siirtyvien varojen arvojen osalta sekä yleisesti verovelvollisen ulkomaisen yhteisön ja sen aiemmin Suomessa sijainneen kiinteän toimipaikan verotuksesta yleisen verovelvollisuuden alkaessa. Konserniavustuksesta verotuksessa annettua lakia muutettaisiin siten, että yleisesti verovelvollinen ulkomainen yhteisö voisi olla konserniavustuksen antajana ja saajana konserniavustusjärjestelmän normaalien soveltamisedellytysten täytyessä ulkomaisen yhteisön rinnastuessa osakeyhtiöön tai osuuskuntaan. Lisäksi mainittua lakia muutettaisiin konsernisuhteen keston arvioinnin osalta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Hallituksen esitys (149/2020) eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta sekä muutettavaksi varhaiskasvatuslakia. Kokeilu toteutettaisiin vuosina 2021–2024. Kokeiluun osallistuvat kunnat ja esiopetuksen toimipaikat valittaisiin ositettuna satunnaisotantana. Kokeilun kohdejoukkoon kuuluisivat kokeilukuntien vuonna 2016 ja 2017 syntyneet lapset. Varhaiskasvatuslain muutos liittyy varhaiskasvatuksen tietovarannon tekniisten luovutustapojen moninaistamiseen, mikä sujuvoittaisi kokeilun toteuttamista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Kokeilulaki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian syksyllä 2020 ja olemaan voimassa 31.5.2024 saakka. Lain kokeilurekisteriä sekä kokeilun seuranta- ja arviointia koskevat säännökset olisivat kuitenkin voimassa 31.12.2025 saakka. Varhaiskasvatuslain muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan

mahdollisimman pian syksyllä 2020.

Hallituksen esitys (158/2020) eduskunnalle laiksi kuntarakenlain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan kuntarakenlain muuttamista. Lakiin lisättäisiin kuntien yhdistymisen harkinnanvaraista taloudellista tukea koskevat säännökset sekä säännökset yhdistymisestä johtuvien valtionosuuden menetysten korvaamisesta. Taloudellisen tuen määrä olisi valtioneuvoston harkinnassa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 alusta.

Hallituksen esitys (HE 161/2020) eduskunnalle laiksi päästökauppalaissa muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi päästökauppalakia. Muutos ehdotus koskee osittain 1.1.2021 voimaan tulevia päästökauppalaissa säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan, että päästökauppalaissa lisättäisiin säännökset päästökauppalaisten vakiomuotoisen ja yksinkertaistetun päästöjen tarkkailusuunnitelman käyttöönotosta, hakemisesta ja asetuksenantovaltuudesta sekä muut asiaan liittyvät velvoittavat säännökset. Esityksessä ehdotetaan myös, että päästöjen tarkkailusuunnitelmia koskevaa rangaistussäännöstä muutetaan muiden lakiin ehdotettujen muutosten johdosta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Hallituksen esitys (HE 162/2020) eduskunnalle laeiksi potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi potilasvakuutuslakia ja työeläkelakeja siten, että etuuden saajan näkökulmasta potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset palautettaisiin toissijaisiksi työeläkelakien mukaisten eläkeiden osalta. Muutoksilla selkeytetään potilasvahingon kärsineen asemaa yhteensovitettävien korvausten maksamisessa. Tämä myös yksinkertaistaisi menettelyjä toi-

meenpanosta huolehtivien vakuutuslaitosten välillä.

Edellä mainittu tarkoittaisi myös sitä, että potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvauksen rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin poistuisi perhe- ja vanhuuseläkkeiden osalta. Muiden työeläke-etuuksien osalta potilasvakuutus säilyisi kuitenkin edelleen rahoituskellisesti viimesijaisena etuusjärjestelmänä. Tämä toteutettaisiin siten, että vaikka etuuksia myönnettäessä ja maksettaessa saajan potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset olisivat etuuden saajan näkökulmasta toissijaisia työeläkkeisiin nähden, eläkelaitoksella olisi oikeus saada maksetun työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskuksesta. Etuuksien ensisijaisuuden ja rahoitusvastuun muuttumisen vuoksi esitys sisältää muutoksia potilasvakuutuksen takautumisoikeutta koskeviin säännöksiin.

Esitys sisältää lisäksi tarkennuksia vakuutuksen antamista koskevaan velvollisuuteen sekä eräitä lakitekniisiä tai muutoin vähäisiä tarkennuksia potilasvakuutuslakiin ja Potilasvakuutuskeskuksesta annettuun lakiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan työtapaturma- ja ammattitaitilain säännöstä ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansios- ta täsmennettäväksi ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämiseksi annetun lain voimassaoloaikaan jatkettavaksi vuoden 2022 loppuun saakka.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1.1.2021.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2020:60

Lapsen elatus – Vanhemman elatuskyky – Hoitovapaa

Vanhemman elatuskykyä oli hoitovapaan aikana arvioitava hänen tosiasiallisten tulojensa perusteella. Vanhemman hoitovapaata edeltävän elatuskyvyn perusteella koh- tuulliseksi elatusavun määräksi kat- sottiin kuitenkin tosiasiallisiin tu- loihin perustuvaa elatuskykyä vas-

taavaa määrää korkeampi määrä. (Ään.)

ElatusL 2 § 1 mom

KKO:2020:61

Ampuma-ase – Ampuma-aserikos – Todistelu – Esitutkitakerto- muksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä

Vastaja oli esitutkinnassa antanut tunnustuslausuman, jonka hän oli käräjäoikeudessa peruuttanut. Ky- symys näytön arvioinnista ampu- ma-aserikosta koskevassa asiassa. Ks. KKO:2000:35

KKO:2020:62

Oikeudenkäyntimenettely – Jat- kokäsittelylupa – Muutosperuste – Ennakkoratkaisuperuste – Lail- lisuusperiaate – Poliisi – Vahin- gonkorvaus – Julkisyhteisön korvausvastuu

Poliisi oli ottanut A:n kiinni rikok- sesta epäiltynä. Kiinnioton yhtey- dessä A:lta oli takavarikoitu raha- varoja, joista keskusrikospoliisi oli oma-aloitteisesti ilmoittanut ulos- ottoviranomaiselle. Rahat oli tä- män jälkeen ulosmitattu.

A vaati käräjäoikeudessa Suomen valtiolta vahingonkorvauksena häneltä takavarikoitua rahamäärää, koska poliisilaisa ei ollut poliisin oma-aloitteiseen ilmoittamiseen oi- keuttavaa nimenomaista säännöstä eikä poliisin menettelylle ollut lail- lista perustetta. Käräjäoikeus hyl- käsi kanteen. Hovioikeus ei myön- tänyt jatkokäsittelylupaa.

Korkeimman oikeuden päätök- sestä ilmenevillä perusteilla katsot- tiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää A:lle jatkokäsittelylupa ennakkoratkaisu- ja muutosperus- teella.

OK 25 a luku 11 § 1 mom 1 kohta
OK 25 a luku 11 § 1 mom 3 kohta

KKO:2020:63

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Vapaudenmenetyksajan vähen- täminen

A oli tuomittu käräjäoikeudessa tör- keästä varkaudesta 8 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistuk-

seen, jonka sijasta oli määrätty 240 tuntia yhdyskuntapalvelua. Hovioi- keus oli lieventänyt syyksilukemi- sen varkaudeksi ja rangaistuksen 70 päiväsakoksi vähentämättä siitä A:n ennen hovioikeuden tuomiota suorittamaa osaa yhdyskuntapalve- lurangaistuksesta.

Korkein oikeus katsoi, että suori- tettu osa yhdyskuntapalvelurangaistuksesta on kohtuullisessa määrin vähennettävä tuomittavasta sakkorangaistuksesta. Kun A:n suoritta- ma yhdyskuntapalvelu oli ankaruu- deltaan selvästi ylittänyt hänelle tuomitun sakkorangaistuksen, suo- ritetun yhdyskuntapalvelun perus- teella tehtävä vähennys katsottiin rangaistuksen täydeksi suorituk- seksi.

RL 6 luku 13 §

KKO:2020:64

Ulosottokaari – Ulosottovalitus – Sivullisen oikeus – Virtuaali- valuutta

B:n pankkitilille oli siirretty A:n va- roja, joilla B oli ostanut hänen ja A:n välisen sopimuksen mukaisesti bitcoin-virtuaalivaluuttaa ja säilyt- tänyt bitcoineja A:n lukuun nimis- sään ja määräysvallassaan olleella, erään yhtiön ylläpitämällä Coinmo- tion-tilillä. Ulosottomies oli ulosmi- tannut tilillä olleen virtuaalivaluu- tan B:n veloista.

Korkein oikeus katsoi, että Coin- motion-tilillä olleet bitcoinit voitiin ulosmitata B:n veloista, koska B:n A:n lukuun ostamat bitcoinit olivat sekoittuneet B:n tilillä B:n omiin bitcoineihin. Ks. KKO:1993:132 KKO:2012:17 KKO:2014:53

UK 4 luku 9 § 1 mom

KKO:2020:65

Avoliitto – Omaisuuden erottelu – Hyvitys yhteistalouden hyväksi annetusta panoksesta – Sovittelu – Pesänjakajan palkkio

Avopuoliso B oli ostanut puoliosuu- den kiinteistöstä, josta avopuoliso A ennestään omisti puolet ja jolla sijaitsevassa omakotitalossa avo- puoliset asuivat. A ja B olivat yh- dessä ottaneet pankkilainan, joka pääosin oli käytetty B:n ostaman kiinteistöosuuden kauppahinnan

maksamiseen ja talon korjauskuluihin. Siltä osin kuin A oli maksanut B:n hyväksi käytettyä lainaosuutta, avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun hyvityksen maksamisen edellytysten katsottiin täyttyvän ja B velvoitettiin suorittamaan hyvitystä A:lle. Kysymys myös hyvityksen sovittelun edellytyksistä sekä pesänjakajan palkkiosta.

L avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 7 § 2 momentti, 8 §

KKO:2020:66

Pakkokeino – Tutkintavankeus – Tutkintavangin sijoittaminen

Tutkintavankeuslain 2 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu seitsemän vuorokauden enimmäisaika tutkintavangin sijoittamiselle poliisin säilytystilaan alkaa kuluu vangitsemispäätöksestä.

TutkintavankeusL 2 luku 1 §
3 mom

KKO:2020:67

Pakkokeino – Tutkintavankeus – Tutkintavangin sijoittaminen

Käräjäoikeus oli määrännyt taposta epäillyn vangittavaksi ja sijoitettavaksi poliisivankilaan niin, että hänet oli siirrettävä tutkintavankilaan viimeistään neljän viikon kuluttua, jollei aikaa pidennettäisi uudelleen.

Tutkintavankia ei olisi saanut ensimmäisessä vangitsemisoikeudenkäynnissä määrätä pidettäväksi poliisin säilytystilassa seitsemää vuorokautta pidempää aikaa. (Ään.)

TutkintavankeusL 2 luku 1 §

KKO:2020:68

Yhdistys – Yhdistyksen lakkauttaminen – Perustuslaki – Euroopan ihmisoikeussopimus – Sananvapaus – Yhdistymisvapaus – Oikeuksien väärinkäytön kieltö

Poliisihallitus vaati rekisteröimättömän yhdistyksen julistamista lakkautetuksi sillä perusteella, että yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia ja hyviä tapoja. Korkein oikeus katsoi, että yhdistys toimi olennaisesti vastoin lakia, minkä vuoksi se oli lakkautettava. Kor-

kein oikeus katsoi lisäksi, että yhdistyksen toiminta ei nauttanut sananvapauden eikä yhdistymisvapauden suojaa, sillä yhdistyksen toiminta on luonteeltaan näiden vapauksien väärinkäyttöä.

KKO:2020:69

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta

Rangaistuslajin valinnassa ehdollisen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen välillä tekijän aikaisempana rikollisuutena otettiin huomioon eurooppalaisesta rikosrekisterioteesta ilmenevät aikaisemmat muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa annetut tuomiot.

RL 6 luku 9 §

KKO:2020:70

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Tarkistusperuste – Painava syy Euroopan unionin oikeus – Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin

Yhtiö A:n hakemuksesta käräjäoikeus julisti tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettua neuvoston asetuksen (EY) 44/2001 nojalla virolaisen tuomioistuimen B:tä vastaan antaman tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi Suomessa. B vaati hovioikeudessa, että A:n hakemus hylätään, koska hakemuksen hylkäämiselle oli asetuksen 34 ja 35 artiklan mukaiset perusteet. Hovioikeus ei myöntänyt B:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkein oikeus katsoi, että jatkokäsittelylupaa koskevat oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun säännökset soveltuivat asiaan. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää jatkokäsittelylupa painavan syyn perusteella. (Ään.)

OK 25 a luku 11 §

KKO:2020:71

Ylimääräinen muutoksenhaku – Kantelu

Korkeimman oikeuden päätös KKO 2020:41 poistettiin kantelusta, kos-

ka Korkeimpaan oikeuteen sähköpostitse saapunutta asianosaisten lausumaa ei ollut otettu huomioon asiaa ratkaistaessa ja koska tämän virheen voitiin sen laatu huomioon ottaen otaksua olennaisesti vaikuttaneen asian lopputulokseen.

Vahvennettu jaosto

OK 31 luku 1 § 1 mom

KKO:2020:72

Tavaramerkki

Yhtiöllä oli Suomessa voimaan saatettu kansainvälinen tavaramerkki, joka oli rekisteröity muun ohella tavaroille laakerit. A oli antanut nimensä ja osoitteensa käytettäväksi vastaanottajana Kiinasta Suomeen tilatulle tavaraerälle, joka sisälsi 150 kappaletta laakereita. Laakerit oli tarkoitettu teollisuuskäyttöön ja niiden yhteispaino oli 710 kg. Laakerit oli varustettu yhtiön tavaramerkillä, eikä niiden maahantuonnille ollut yhtiön suostumusta.

A vastaanotti hänelle osoitetun laakerierän ja tavarat luovutettiin A:n nimissä Suomessa vapaaseen liikkeeseen. Laakerit noudettiin A:n luota vietäväksi erissä edelleen Venäjälle. Korvaukseksi toiminnastaan A sai kartongin savukkeita ja konjakkipullon.

Ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla Korkein oikeus katsoi, että A oli käyttänyt merkkiä elinkeinotoiminnassa tuomalla laakerit maahan ja siten loukannut yhtiön yksinoikeutta tavaramerkkiin.

TavaramerkkiL 4 § 1 mom
(56/2000)

Tavaramerkkidirektiivi (2008/95/EY) 5 art 1 kohta

KKO:2020:73

Ylimääräinen muutoksenhaku – Menetetyn määräajan palauttaminen

A:n asiamies oli toimittanut valituksen käräjäoikeuden tuomiosta käräjäoikeuteen valitusajan viimeisenä päivänä virka-ajan päättymisen jälkeen. Hovioikeus oli myöntänyt asiassa jatkokäsittelyluvan ja vasta asian valmistelua jatkaessaan havainnut, että valitus oli saapunut myöhässä. Hovioikeuden varattua A:lle tilaisuuden lausuman antami-

seen A oli hakenut menetetyn määräjän palauttamista esittäen, että hänellä oli ollut laillinen este valituksen perille ajamiseen määräjässä. A oli vedonnut lausumasaan siihen, että hän ei ollut hakenut menetetyn määräjän palauttamista 30 päivän kuluessa esteen lakkaamisesta, koska hän oli saattuaan tiedon hovioikeuden myöntämästä jatkokäsittelyluvusta käsittänyt, että hovioikeus tutkii valituksen. Hovioikeus oli tämän jälkeen jättänyt valituksen ja menetetyn määräjän palauttamista koskevan hakemuksen myöhässä saapuneina tutkimatta.

Korkein oikeus katsoi, että määräaika hakea menetetyn määräjän palauttamista oli asian olosuhteissa alkanut vasta, kun hovioikeuden päätös jättää valitus myöhässä saapuneena tutkimatta oli saanut lainvoiman. Hakemus menetetyn määräjän palauttamisesta oli tehty ennen hakemuksen tekemiselle säädetyn määräjän päättymistä ja se tuli siten tutkia. (Ään.)

OK 31 luku 18 §

KKO:2020:74

Työsopimus – Työsopimuksen päättäminen – Työsopimuksen irtisanominen – Uudelleen sijoittaminen

Kaupungin palveluksessa ollut taloussihteeri oli tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen vapaa-aikanaan tekemästään törkeästä kavalluksesta, johon hän oli syyllistynyt luottamusasemassa eräässä ammattiyhdistyksessä. Korkein oikeus katsoi, että taloussihteerin syyksi luettu menettely muodosti niin vakavan työsuhteeseen liittyvän rikkomuksen, että työnantajalta ei voitu kohtuudella edellyttää sopimus-suhteen jatkamista. Työnantajalla ei siten ollut velvollisuutta selvittää mahdollisuuksia sijoittaa taloussihteeri muuhun työhön.

TSL 7 luku 1 §

TSL 7 luku 2 §

KKO:2020:75

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomioistuimen ratkaisun purkaminen Tuomioistuinsovitelu – Sovinto Kiinteistön kauppa

– Esisopimus – Kiinteistön luovutuksen muoto

Irtaimen kaupan purkamista koskeva riita-asia oli siirretty tuomioistuinsovitteeseen, jossa osapuolet olivat tehneet sovintosopimuksen, jonka mukaan A Oy ostaa B Oy:ltä muun ohella tontin tiettyyn päivämäärään mennessä. Käräjäoikeus vahvisti lainvoimaiseksi jääneen sovinnon. A Oy haki Korkeimmalta oikeudelta käräjäoikeuden sovinnon vahvistamista koskevan ratkaisun purkamista.

Korkein oikeus katsoi, että sovintosopimuksessa oli kysymys kiinteistön kaupan esisopimuksesta, jota ei ollut tehty maakaaren 2 luvun 1 ja 7 §:ssä säädetyllä tavalla. Korkein oikeus katsoi, että käräjäoikeuden ratkaisu oli perustunut ilmeisesti väärään lain soveltamiseen, kun käräjäoikeus ei ollut ottanut muotovirhettä viran puolesta huomioon ja jättänyt lain vastaista sopimusta vahvistamatta. (Ään.)

OK 31 luku 7 § 1 mom 4 kohta

KKO:2020:76

Työsopimus – Työpalkkasaatavan vanhentuminen

Työntekijä nosti yli kahden vuoden kuluttua työsuhteensa päättymisestä palkkasaatavaa koskevan kanteen. Kanne perustui siihen, että työsuhteeseen olisi pitänyt soveltaa yleissitovaa työehtosopimusta siihen sovelletun työehtosopimuksen asemesta, koska viimeksi mainitun sopimuksen oli solminut työntekijöiden puolesta yhdistys, joka ei ollut aito työntekijöiden ammattiyhdistys.

Korkein oikeus katsoi, ettei työntekijän palkkavaatimuksen perusteena ollut työehtosopimuslain 13 luvun 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu ilmeisen tulkinnanvarainen työehtosopimusmääräys. Työntekijän saatava oli rauennut, kun kannetta ei ollut nostettu kahden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

TSL 13 luku 9 § 3 mom

KKO:2020:77

Ylimääräinen muutoksenhaku – Työtuomioistuimen tuomion

purkaminen – Oikeudenkäyntimenettely – Välituomio

Tuomion purkamista koskevan hakemuksen mukaan työtuomioistuimen tuomio oli perustunut ilmeisesti väärään lain soveltamiseen, koska tuomiossa oli tulkittu työaikasaatavien kanne- ja vanhentumisaikoja koskevia säännöksiä Korkeimman oikeuden ratkaisusta KKO 2018:10 poikkeavalla tavalla. Kysymys lainvoimaisen tuomion purkamisen edellytyksistä.

OK 31 luku 7 § 1 mom

KKO:2020:78

Virkarikos – Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen Tuomari

Käräjäoikeuden pääkäsittelyssä oli käsitelty kahta vastaajaa ja seitsemää syytekohtaa koskevaa rikosasiaa. Käräjätuomari oli julistanut tuomion, jossa toinen vastaajista oli tuomittu yhteiseen vankeusrangaistukseen kahdesta varkaudesta, kätkemisrikoksesta ja syyttäjän pääkäsittelyssä esittämän toissijaisen rangaistusvaatimuksen mukaisesti vahingonteosta, josta syyteoikeus oli vanhentunut. Käräjätuomarin mukaan hän ei ollut antanut painoa vahingon-teolle yhteistä rangaistusta mita- tessaan.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevin perustein, että käräjätuomarin tekoa oli pidettävä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä, ja hylkäsi syytteen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta.

RL 40 luku 10 §

RL 8 luku 1 § 2 mom

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2020:91

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojele – Somalia – Turvapaikkamenettely – Erityiset menettelylliset takeet – Seksuaalinen

väkivalta – Naishakija – Miespuhuttelija ja -tulkki

Somalian kansalainen A, joka oli nainen, oli hakenut Suomesta kansainvälistä suojelua. A oli hänelle järjestetyssä turvapaikkapuhutellussa vedonnut turvapaikkaperusteenaan muun ohella häneen al-Shabaabin taholta kohdistuneeseen toistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan. Puhuttelijana toimi Maahanmuuttoviraston miesvirkailija. Tulkki oli niin ikään mies.

Maahanmuuttovirasto hylkäsi A:n turvapaikkaa ja oleskelulupaa koskevan hakemuksen ja päätti käännättää hänet Somaliaan. A valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen ja muun ohella totesi, että hän ei ollut kyennyt kertomaan turvapaikkaperusteistaan kattavasti turvapaikkamenettelyssä, koska sekä puhuttelija että tulkki olivat miehiä. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Maahanmuuttoviraston virkailijalla on ulkomaalaislain 96 a §:n nojalla velvollisuus ottaa huomioon turvapaikanhakijan yksilöllinen asema ja olosuhteet siten, että erityisiä menettelyllisiä takeita tarvitseva hakija tunnustetaan ja hänelle tarjotaan hänen tarpeitaan vastaava tuki. Tuen tarpeen arvioinnissa ratkaisevaa on, pystyisikö hakija ilman tukea hyödyntämään oikeuksiaan ja täyttämään velvollisuutensa turvapaikkamenettelyssä.

A:n haavoittuva asema ja hänen turvapaikkaperusteensa arkaluonteisuus huomioon ottaen hänen ei ollut voitu olettaa pystyvän kertomaan turvapaikkamenettelyssä miestulkkin ja miespuhuttelijan läsnä ollessa kokemuksistaan siten, että hänen voitaisiin katsoa hyötynneen turvapaikkamenettelyyn liittyvistä oikeuksista ja noudattaneen siihen liittyviä velvollisuuksia. Maahanmuuttoviraston olisi turvapaikkamenettelyssä tullut järjestää A:lle hänen tarvitsemansa tuki tarjoamalla A:lle mahdollisuus saada samaa sukupuolta oleva puhuttelija ja tulkki.

Turvapaikkamenettely ei ollut edellä mainituista syistä ollut asianmukainen. Maahanmuuttovirasto ei ollut siten myöskään voinut sen pohjalta luotettavasti arvioida A:n kertomuksen uskottavuutta.

Korkein hallinto-oikeus kumosi Maahanmuuttoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset ja palautti asian Maahanmuuttovirastolle uuden turvapaikkapuhutellun järjestämiseksi.

Ulkomaalaislaki 96 a §
Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskauppan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 6 §
Uudelleenlaadittu menettelydirektiivi (2013/32/EU) johdanto-osan perustelukappaleet 29 ja 32 sekä 2 artikla ja 15 artikla 3 kohta

KHO:2020:94

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Jehovan todistaja – Uskontoon perustuva vaino

Asiassa oli kysymys siitä, olivatko valittajat Jehovan todistajina kotimaahansa Venäjän federaatioon palautettuina vaarassa joutua vainotuiksi uskontonsa vuoksi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että puuttuminen uskonnonvapauteen voi olla niin vakavaa, että se muodostaa vainoa. Kaikkea uskonnonvapautteen puuttumista ei kuitenkaan voida pitää vainoksi katsottavana tekona. Vainoksi voidaan katsoa perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien vakava loukkaus, kuten uskonnon harjoittamisesta johtuva syytteenpano taikka joutuminen epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai seuraamuksen kohteeksi. Uskonnonharjoittamiseen osallistumisen kieltäminen voi sellaisenaan olla vainoa, jos kiellon rikkomisesta voi seurata edellä mainitun kaltaisia seuraamuksia.

Arvioitaessa sitä, oliko turvapaikanhakija todellisessa vaarassa joutua vainotuksi uskontonsa vuoksi, oli otettava huomioon yhtäältä uskonnonharjoittamisesta johtuvien mahdollisten seuraamusten vakavuus ja toisaalta se, millaisia vaikutuksia uskonnonvapauden rajoituksilla hänelle olisi.

Kun yksittäistapauksessa arvioidaan uskonnonvapauden rajoitusten merkitystä, otettiin huomioon se, miten turvapaikanhakija harjoitti uskontoaan, sekä se, mikä merkitys uskonnolla tai tietyllä uskonnollisella käytännöllä oli hänen elämässään. Jos sellaisen uskonnollisen

toiminnan harjoittaminen, jolla oli turvapaikanhakijalle erityisen suuri merkitys hänen uskonnollisen identiteettinsä säilyttämiseksi, kiellettiin, kyseisellä subjektiivisella seikalla oli merkitystä arvioitaessa sen vaaran suuruutta, jolle turvapaikanhakija alkuperämaassaan altistui uskontonsa harjoittamisen takia. Arvioinnin lähtökohtana oli, ettei henkilöltä voitu kohtuudella edellyttää uskonnollisesta vakaumuksesta tai toiminnasta luopumista tai vakaumuksen peittämistä kotimaahan palatessaan.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että valittajilla oli heidän olosuhteistaan ja asemastaan saatu selvitys huomioon ottaen perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuiksi kotimaassaan uskontonsa vuoksi. Heiltä ei voitu kohtuudella edellyttää, että he luopuvat uskonnonharjoittamisestaan tai salaavat sen kotimaahansa palatessaan. Maatieto huomioon ottaen valittajien ei voitu katsoa saavan kotimaassaan viranomaissuojelua.

Korkein hallinto-oikeus kumosi Maahanmuuttoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset ja palautti asian Maahanmuuttovirastolle turvapaikan antamiseksi.

Euroopan ihmisoikeussopimus
9 artikla

Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus 1 artiklan A kohdan 2 alakohta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyin suojelun sisällölle (uudelleenlaadittu määritelmädirektiivi) johdanto-osan 4 perustelukappale sekä 2 artiklan d alakohta, 6 artikla, 7 artikla, 9 artiklan 1 ja 2 kohta sekä 10 artiklan 1 kohdan b alakohta
Ulkomaalaislaki 87 §, 87 a §, 87 b § ja 88 c §
Unionin tuomioistuimen tuomio 5.9.2012, Y ja Z (C-71/11 ja C-99/11, EU:C:2012:518) ja tuomio 4.10.2018, Fathi (C-56/17, EU:C:2018:803)

KHO:2020:97

Kirkollisasia – Avioliittolain muutos – Samaa sukupuolta olevien henkilöiden vihkiminen avioliittoon – Pappisviran velvollisuuksien ja pappisluopauksen vastaisuus – Varoituksen antaminen

Avioliittolakiä muutettiin 1.3.2017 voimaan tulleella lailla siten, että avioliittoon voidaan vihkiä myös samaa sukupuolta olevat henkilöt. Pastori A oli vihkinyt samaa sukupuolta olevan parin avioliittoon avioliittolain muutoksen jälkeen. Asiassa oli ratkaistavana, oliko tuomiokapituli voinut pitää avioliittolain sallimaa samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliittoon vihkimistä kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuna pappisviran velvollisuuksien ja pappisluopauksen vastaisena toimintana ja antaa A:lle tämän johdosta kirjallisen varoituksen.

Korkein hallinto-oikeus otti arvioinnissaan huomioon, että kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuna varoituksessa on kysymys pappisviran hoitamista koskevasta hallinnollisesta seurauksesta, joka poikkeaa tarkoituksestaan ja seurauksiltaan kirkkolain 6 luvun 26 §:ssä ja 50 §:ssä tarkoitettua virkamiesoikeudellisesta varoituksesta. Tuomiokapitulin toimivalta antaa kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu varoitus kohdistuu kaikkiin pappisvihkimyksen saaneisiin, pappisvirassa oleviin pappeihin. Tuomiokapitulin valvontaoikeus ja toimivalta heijastavat säännöksen esitöiden perusteella kirkon episkopaaalista rakennetta, jonka mukaan hiippakunnan papisto on piispan ja tuomiokapitulin erityisen ohjaus- ja valvontavallan alaista.

Korkein hallinto-oikeus kiinnitti huomiota siihen, että avioliittolain muutoksen esitöissä oli korostettu, ettei muutoksella ollut tarkoitus puuttua uskonnollisten yhdyskuntien avioliittolain 16 §:ssä säädettyyn oikeuteen määrätä kirkollisen vihkimisen ehdoista ja muodosta. Tämä oikeus palautuu viime kädessä perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnolliseen yhdistymisvapauteen, johon sisältyy myös uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen

sisäinen autonomia. Kaikilla uskonnollisilla yhdyskunnilla on siten itsenäinen oikeus päättää, vihkivätkö ne avioliittoon samaa sukupuolta olevia pareja. Korkein hallinto-oikeus totesi, että tämän vuoksi tuomioistuimessa voitiin tässä varoituksen antamista koskevassa asiassa tutkia ainoastaan sitä, onko tuomiokapituli voinut hiippakunnan papistoa ohjattaessa ja valvoessaan katsoa, että pappisvirassa olevan papin toiminta on ollut kirkon omissa toimivaltaisissa elimissä kirkkolain nojalla määritellyn avioliittokäsityksen ja sen perusteella annetun ohjeistuksen vastaista.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avioliittokäsitys oli ennen avioliittolain 1.3.2017 voimaan tulleita muutoksia perustunut siihen, että avioliitto on miehen ja naisen välinen. Kirkkokäsikirjan avioliittoon vihkimistä koskevaa kaavaa, jonka sanamuoto viittaa vain miehen ja naisen väliseen avioliittoon, ei ollut avioliittolain muuttamisen jälkeen muutettu. Samaa sukupuolta olevien parien vihkimistä oli saadun selvityksen mukaan käsitelty eri yhteyksissä kirkolliskokouksessa, jossa kirkon avioliittokäsitystä tai pappien vihkimisoikeutta ei kuitenkaan ollut päädytty laajentamaan eräistä laajentamisen puolesta esitetyistä aloitteista ja näkemyksistä huolimatta. Piispainkokous oli lisäksi kirkkolaissa säädetyn toimivaltansa nojalla ennen avioliittolain muutoksen voimaan tuloa 31.8.2016 antanut selonteon avioliittolain muutoksen johdosta.

Piispainkokous oli edellä mainitussa selonteossaan todennut, että voimaan astuva avioliittolain muutos ei vaikuta papin oikeuteen vihkiä kirkolliseen avioliittoon sekä viitannut siihen että papin vihkiesä kirkolliseen avioliittoon hänen velvollisuutenaan on toimittaa vihkiminen kirkkojärjestyksen ja kirkkokäsikirjan määräysten mukaan.

Kirkolliskokous oli täysistunnonsa 18.5.2018 päättänyt, että edustaja-aloite 1/2017 kirkon avioliittokäsityksen laajentamiseksi jätetään raukeamaan. Samalla kirkolliskokous oli päättänyt pyytää piispainkokousta edistämään kunnioittavaa keskustelua ja edelleen selvittä-

mään vaihtoehtoja avioliittokäsityksestä vallitsevan erimielisyyden ratkaisemiseksi. Asiaa oli valmisteltu piispojen yhteisissä neuvotteluissa, ja kirkolliskokouksessa elokuussa 2020 oli käyty asiasta keskustelu piispainkokouksen 6.8.2020 päivätyn vastauksen perusteella.

Saadun selvityksen perusteella korkein hallinto-oikeus totesi oikeudellisen arvionaan, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avioliittokäsitystä ja vihkimistä koskevaan säännöstöä ei ollut avioliittolain muutoksen vuoksi muutettu.

Tuomiokapitulin ei edellä esitettyyn nähden voitu katsoa toimineen lainvastaisesti, kun se oli antanut A:lle kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoituksen. Asiaa ei ollut perustuslaissa turvattu kirkon sisäinen autonomia huomioon ottaen perustetta tässä pappisviran hoitamista koskevassa yhteydessä arvioida suhteellisuusperiaatteen valossa toisin.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen, jolla hallinto-oikeus oli A:n valituksesta kumonnut tuomiokapitulin päätöksen.

Äänestys 4–1.

Suomen perustuslaki 11 §
Kirkkolaki 1 luku 1 §, 4 luku 2 §
1 momentti, 5 luku 3 § 3 momentti,
20 luku 7 § 1 momentti, 21 luku 2 § 5 kohta b alakohta, 24 luku 3 § 1 momentti 4 kohta ja 4 § 1 momentti
Kirkkojärjestys 2 luku 18 §

KHO:2020:98

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa – Perheen yhdistäminen – Lapsi – Yksin tullut alaikäinen – Toissijainen suojelu – Maahantulosäännösten kiertäminen – Perhe-elämän suoja

Valittajana oleva perheenkokoaja oli saapunut Suomeen alaikäisenä turvapaikanhakijana, ja hänelle oli myönnetty oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella. Asiassa oli kysymys siitä, oliko Maahanmuuttovirasto voinut hylätä hakijoina olevien vanhempien oleskelulupahakemukset sillä perusteella, että asiassa oli ollut perusteltu aihe epäillä heidän pyrkineen kiertämään maahantulosäännöksiä lä-

hettämällä alaikäisen lapsensa Suomeen tarkoituksenaan saada itselleen oleskeluluvat.

Valittajalle annetun toissijaista suojelua koskevan päätöksen mukaan hänen kotialueensa Anbarin läänin turvallisuustilanne ei ollut sellainen, että vaara uhkasi henkilökohtaisesti ketä tahansa pelkätään alueella oleskelemisen vuoksi. Päätöksessä oli todettu, että valittaja oli alaikäinen tyttö, jonka vanhemmat asuivat Bagdadissa, eikä hänellä ollut kotialueellaan Anbarin läänissä sellaista aikuista, joka olisi pystynyt huolehtimaan hänen turvallisuudestaan, tai muuta turvaverkkoa. Päätöksen mukaan nämä olivat sellaisia valittajan henkilökohtaiseen turvallisuuteen vaikuttavia seikkoja, jotka asettivat valittajan erityisen alttiiksi joutua mielivaltaisen väkivallan uhriksi kotialueellaan, kun otettiin huomioon alueen turvallisuustilanne.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, etteivät toissijaisen suojelun myöntämisen perusteena olleet seikat eli valittajan kotialueen Anbarin läänin turvallisuustilanne ja hänen paluunsa sinne yksin vanhempien asuessa Bagdadissa ja sittemmin Turkissa olleet sellaisia syitä, joilla voitaisiin perustella tarvetta lähettää valittaja pois vanhempiensa luota Bagdadista tai Turkista. Kun otettiin huomioon toissijaisen suojelun perusteet, valittajan vanhempien esille tuomista Irakin turvallisuustilanteeseen liittyvistä näkökohdista huolimatta asiassa ei voitu katsoa, että vanhempien päätökselle lähettää valittaja luotaan hakeamaan Suomesta kansainvälistä suojelua olisi ollut valittajan henkeen tai terveyteen liittyvä pakottava syy.

Kun lisäksi otettiin huomioon asiassa ilmenneet muut olosuhteet, asiassa oli riittävällä varmuudella pääteltävissä vanhempien tarkoituksena olleen lähettää valittaja Suomeen hakeakseen oleskelulupia myöhemmin itselleen. Maahanmuuttovirasto oli siten voinut katsoa, että valittajan vanhemmat olivat pyrkineet kiertämään maahantuloa koskevia säännöksiä ulkomaalaislain 36 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Hakijoiden ja valittajan välillä ei voitu katsoa olevan kiinteää per-

he-elämää, minkä vuoksi asiaa ei ollut aihetta arvioida toisin ulkomaalaislain 66 a §:n perusteella. Oleskelulupien hylkääminen ei myöskään merkinnyt Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaista puuttumista perhe-elämän suojaan.

Äänestys 6–1.

Ulkomaalaislaki 6 § 1 momentti, 36 § 2 momentti, 37 § 1 momentti, 66 a § ja 114 § 1 momentti

Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus 3 artikla 1 kohta, 7 artikla 1 kohta ja 10 artikla 1 kohta Euroopan ihmisoikeussopimus 8 artikla

Ks. KHO 2009:86

KHO:2020:101

Ylimääräinen muutoksenhaku – Menetetyn määräajan palauttaminen – Yleiskalastusoikeuksien rajoittaminen – Kalastusopas – Asianosainen – Asianosaisen kuuleminen – Tiedoksianto – Valitusoikeus – Erittäin painava syy

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oli kaupungin hakemukselta kieltänyt yleiskalastusoikeuksien käytön kaupungin läpi kulkevalla ja sen edustalle laskevalla jokialueella määrääjäksi.

Alue oli tärkeä kalastuskohde. Alueella oli ollut erityistä merkitystä niille kalastusoppaille, jotka kalastuslain mukaisen luvan nojalla järjestivät kalastusmatkailuyrittäjinä asiakkailleen alueelle ulottuvia kalastusmatkailutilaisuuksia. Kalastuskiellon määrääminen vaikutti välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa. Koska heitä ei ollut kuultu kaupungin hakemuksesta eikä ELY-keskuksen päätöstä kalastuskiellon määräämisestä ollut annettu heille tiedoksi, he eivät olleet erittäin painavan syyn vuoksi voineet määrääjässä hakea muutosta päätökseen. Korkein hallinto-oikeus palautti heille menetetyn määräajan ELY-keskuksen päätöksestä valittamista varten.

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 6 §, 61 ja 62 §

Kalastuslaki 124 § 1 momentti (379/2015)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 126 § 1 momentti

Hallintolaki 11 §, 34 § 1 momentti ja 54 § 1 momentti

KHO:2020:102

Ulkomaalaisasia – Valituslupa – Valitusluvan myöntämisperusteet – Muu erityisen painava syy – Uusi selvitys

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt muutoksenhakijan oleskelulupahakemuksen, koska oleskeluluvan kaikkien edellytysten ei katsottu täyttyneen. Hallinto-oikeus oli hylännyt muutoksenhakijan valituksen.

Muutoksenhakija oli korkeimpaan hallinto-oikeuteen toimittamassaan valituslupahakemuksessa katsonut, että valitusluvan myöntämiselle on olemassa muu erityisen painava syy, koska hän uuden selvityksen myötä täyttää kaikki oleskeluluvan myöntämisen edellytykset.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että uuden selvityksen esittäminen vasta korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei ollut ulkomaalaislain 196 §:n 4 momentissa tarkoitettu erityisen painava syy, jonka perusteella valituslupa tulisi myöntää. Valituslupahakemus hylättiin.

Ulkomaalaislaki 196 § 4 momentti
Hallituksen esitys 32/2016 vp

KHO:2020:103

Holhoustoimen edunvalvonta – Kiinteistön kauppa – Holhoustoimilain mukainen lupa – Valitusoikeus – Välittömät ja välilliset oikeusvaikutukset – Oikeustoimen vastapuoli

Asiassa oli ratkaistavana, oliko holhoustoimilain 35 §:n mukaista lupa-asiaa koskevalla päätöksellä sellaisia välittömiä vaikutuksia luvanvaraisen oikeustoimen vastapuolen oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, että hänellä olisi ollut valitusoikeus lupa-asiaa annetusta päätöksestä.

Edunvalvoja oli hakenut holhoustoimilain mukaista lupaa päämiehensä A omistamien kiinteistöjen myymiseen päämiehen pojalle D ja tämän puolisolle E. Kiinteistön kaupalla oli tarkoitus toteuttaa maatilansukupolvenvaihdos. Maistraatti (nykyisin Digi- ja väestötietovirasto) katsoi, että alhaisen kauppahinnan vuoksi kyseessä oleva oikeustoimi

oli lahjoitus, jolle ei voida myöntää holhoustoimilain mukaista lupaa. Maistraatin mukaan oikeustoimi ei myöskään ollut A:n edun mukainen. Maistraatti hylkäsi hakemuksen. Hallinto-oikeus jätti D:n valituksen maistraatin päätöksestä tutkimatta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että holhoustoimilain ja siinä olevan tiettyjä oikeustoimia koskevan lupajärjestelmän tarkoituksena on päämiehen edun turvaaminen. Maistraatin lupa-asiaan antamassa päätöksessä ei ollut kyse siitä, että sillä rajoitettaisiin osapuolten mahdollisuutta ryhtyä luvanvaraiseen oikeustoimeen sinänsä, vaan lupa-asiaan annettavan päätöksen tarkoitus oli turvata se, ettei sellaisella oikeustoimella aiheuteta edunvalvottavan päämiehen eduille vahinkoa.

Kiinteistön kauppa koski tosiasiassa D:n etua. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että maistraatin holhoustoimilain nojalla antaman päätöksen vaikutukset olivat kuitenkin hänen kannaltaan välillisiä. Näin ollen maistraatin päätös ei koskenut D:n oikeutta tai etua sillä tavoin, että hänellä olisi ollut valitus-oikeus maistraatin päätöksestä. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu.

Holhoustoimesta annettu laki 1 §, 34 § 1 momentti 1 kohta, 35 § ja 87 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 6 § 1 momentti
Oikeudenkäynnistä hallintoasioisesta annettu laki 126 § 1 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2020:92

Maankäyttö ja rakentaminen – Ranta-asemakaava – Rakennusoikeuden siirtäminen – Tarkoituksemukainen kokonaisuus – Yleiskaava-alue – Selvitysten riittävyys – Yhdenvertaisuus

Maanomistajan toimesta laadittu ranta-asemakaava muodostui osa-alueesta A ja osa-alueesta B, joiden välinen etäisyys oli 20 kilometriä. Osa-alue A sijaitsi oikeusvaikutteisen rantayleiskaavan alueella. Osa-alueella B ei ollut voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

Ranta-asemakaavan laskennallinen rakennusoikeus perustui osa-alueeseen B kuuluvien vesistöjen osalta tehtyihin mitoituslaskelmiin. Tältä osa-alueelta lasketusta yhteensä 24 rakennuspaikasta neljä rakennuspaikkaa oli osoitettu osa-alueelle A. Nämä rakennuspaikat sijoituivat rantayleiskaavassa osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M).

Korkein hallinto-oikeus totesi, että osa-alueita A koskevassa rantayleiskaavassa oli selvitetty koko yleiskaava-alueen osalta rakennusoikeuden tasapuolinen jakaminen maanomistajien välillä niin, että riittävästä vapaa-alueista oli samalla huolehdittu. Ranta-asemakaavan kaava-aineistosta ei voitu selvittää, oliko yleiskaava-alueen muilla maanomistajilla käyttämättä yleiskaavan mukaista rantarakennusoikeutta tai vastaavaa tarvetta rakennuspaikkojen siirtämiselle. Kaavaselvitysten perusteella ei myöskään voitu luotettavasti varmistua siitä, että neljän uuden rantarakennuspaikan osoittaminen lainvoimaisen yleiskaavan alueelle ei ole vastoin ranta-alueen kaavoituksessa huomioon otettavaa maanomistajien tasapuolisen kohtelun vaatimusta. Kun lisäksi otettiin huomioon, että mainitut neljä uutta rakennuspaikkaa oli suunniteltu sijoittamaan yleiskaavassa rakentamiselta vapaaksi osoitetuille alueille, ranta-asemakaavaa laadittaessa oli riittämättömästi selvitetty, miten yleiskaava oli ollut ohjeena ranta-asemakaavaa laadittaessa.

Kaava-asiakirjoihin ei näin ollen sisältynyt sellaista maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettua selvitystä, jonka perusteella maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:ssä asetettujen kaavan sisältövaatimusten ja maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen toteutumista voitiin arvioida koko sillä alueella, jolla kaavalla voitiin arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Kun myös otettiin huomioon ranta-asemakaavan osa-alueen A ja osa-alueen B välinen pitkä etäisyys, edellä selostettu osa-alue A koskeva kaavatilanne ja se, että siirrettäessä rakennusoikeutta saman maanomistajan yhden vesistön rannalta toiselle siirrolla saattaa olla vaikutusta myös vastaanottavan ve-

sistön muiden rannanomistajien rakennusmahdollisuuksiin, kaava-alue ei muodostanut maankäyttö- ja rakennuslain 74 §:n 2 momentissa tarkoitettua tarkoituksenmukaista kokonaisuutta. Tällaiset vaikutukset ja rakennusoikeuksien siirtämisen edellytykset olivat lähtökohtaisesti selvitettävissä ja ratkaistavissa vain laajahkoa aluekokonaisuutta ja useiden rannanomistajien alueita koskevan ranta-alueiden kaavoituksen yhteydessä.

Kaupunginvaltuuston päätös ja hallinto-oikeuden päätös, jolla kaupunginvaltuuston päätöksestä tehty valitus oli hylätty, kumottiin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 42 § 1 momentti, 54 § 1 momentti, 73 § 1 ja 3 momentti sekä 74 § 2 momentti
Suomen perustuslaki 6 §

KHO:2020:93

Maankäyttö ja rakentaminen – Suunnittelutarveratkaisu – ELY-keskuksen valitusoikeus – Naapuriasema – Valtakunnallinen tai maakunnallinen merkitys

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen oli hyväksynyt A:n suunnittelutarveratkaisua koskevan hakemuksen omakotitalon ja autotalin rakentamiseen noin 0,6 hehtaarin suuruiselle kiinteistölle. Kiinteistö sijaitsi noin 70 metrin etäisyydellä moottoritiestä.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella valitusoikeutta hanketta koskevasta suunnittelutarveratkaisupäätöksestä.

ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen valituksessa esitetyt valitusperusteet liittyivät alueiden käyttöön ja rakentamisen ohjaukseen, jotka kuuluivat sen tehtäviin ja toimialaan. Kun otettiin huomioon, että ELY-keskusten eri vastuualueiden tehtävät ja toimivalta oli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettussa laissa määritelty erillisiksi, ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella ei ollut asiassa maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun naapuriasemaan perustuvaa valitusoikeutta sen johdosta, että saman ELY-keskuksen liikenne- ja

infrastruktuuri -vastuualue toimi rakennuspaikkaan rajoittuvan moottoritien tienpitoviranomaisena. Sil- lä valituksessa esitettyllä seikalla, että ELY-keskuksen työjärjestyksen mukaan suunnittelutarveratkaisuis- ta valittaminen kuului ELY-keskuk- sen ympäristö ja luonnonvarat -vas- tuualueen yksikön tehtäviin, ei ol- lut asiassa ratkaisevaa merkitystä.

Rakennuspaikka ei sijoittunut erityisiä luonnon tai kulttuuriympä- ristön arvoja omaavalle alueelle, eikä hanke vähäisyytensä vuoksi muutoinkaan sellaisenaan ollut maankäyttö- ja rakennuslain 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu vaikutuk- siltaan valtakunnallinen tai merkit- tävä maakunnallinen asia, joka mai- nitun säännöksen perusteella kuu- luisi ELY-keskuksen valvottavaksi. Myöskään suunnittelutarveratkai- sua koskevan hakemuksen hyväksy- misestä aiheutuvia mahdollisia ker- rannaisvaikutuksia, kuten vaikutus- ta saman kunnan alueella muissa vastaavissa asioissa tehtäviin pää- töksiin, ei voitu pitää asian maakun- nallisen tai valtakunnallisen merki- tyksen perusteena.

Hallinto-oikeuden päätöksen, jol- la ELY-keskuksen valitus oli jätetty tutkimatta, lopputulosta ei muu- tettu.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 18 § 2 momentti, 193 § 1 momentti
Laki elinkeino-, liikenne- ja ympä- ristökeskuksista 3 § 1 momentti ja 4 § 2 momentti
Valtioneuvoston asetus elinkei- no-, liikenne- ja ympäristökeskuk- sista 2 §

KHO:2020:100

Vesihuolto – Vesihuoltolaitos – Liittämiselvöllisyys – Vapautta- minen liittämiselvöllisyydestä – Vapauttamisen edellytykset – Kannettava vesi – Liittämiskus- tannukset – Vesihuoltolaitos – Palvelujen vähäinen tarve – Ve- sihuollon taloudellinen ja asian- mukainen hoitaminen – Muut vapauttamishakemukset

Kiinteistöä käytettiin kesäasuntona erään liiton jäsenen vuokrauskäy- tössä. Sitä vuokrattiin kesäisin ke- säkuusta syyskuuhun kerrallaan yhden perheen käyttöön sekä joita- kin kertoja kesässä muuhun vuok-

rauskäyttöön. Kiinteistöllä oli kom- postoiva ulkokäymälä ja kaksi kai- voa, joiden vettä käytettiin pesuve- tenä. Kiinteistön talousveden käyt- tö oli mantereelta kanistereilla tuo- tavan kantoveden varassa. Ympä- ristötarkastajan tarkastuksessa oli arvioitu syntyvien harmaiden jäte- vesien määrä vähäiseksi sekä todet- tu jätevesien käsittelyn olevan asian- mukaista. Kun otettiin huomioon kiinteistön käyttö lähinnä kesäkuu- kausiin rajoittuvana vapaa-ajan asuntona, kiinteistön vaatimaton varustetaso ja se, ettei kiinteistöllä ollut käytössään juoksevaa vettä, kiinteistön vesihuoltopalvelujen tar- vetta voitiin pitää vähäisenä. Arvi- oitaessa kiinteistön vesihuoltolai- toksen palvelujen vähäistä tarvetta suhteessa liittämiseen aiheutuviin kustannuksiin liittämisen muodos- tui kiinteistön omistajalle vesihuol- tolain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti kohtuuttomaksi.

Vapauttaminen edellytti vesihuol- tolain 11 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan lisäksi, ettei vapautuksen myöntäminen vaaranna vesihuol- lon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toi- minta-alueella. Kun otettiin huo- mioon asiassa vesiosuuskunnan taloudellisesta tilanteesta saatu sel- vitys sekä jo aiemmin vireillä ol- leet hakemukset ja myönnetty va- pautukset liittämiselvöllisyydes- ta, haetun vapautuksen myöntämi- sen katsottiin vaarantavan vesi- huollon taloudellisen ja asianmu- kaisen hoitamisen vesihuoltolai- toksen toiminta-alueella. Edelly- tyksiä vesiosuuskunnan vesijohto- ja paineviemäriverkostoon liittä- miselvöllisyydestä vapauttami- seen ei näin ollen ollut. Sen vuoksi hallinto-oikeuden ja ympäristön- suojelepäällikön päätökset kumot- tiin ja vapauttamista koskeva hake- mus hylättiin.

Vesihuoltolaki 10 § 1 momentti (119/2001) ja 11 §

Verotusasiat

KHO:2020:95

Henkilökohtaisen tulon verotus – Kotitalousvähennys – Asunnon kunnossapito- tai perusparannus-

työ – Turva- ja hälytysjärjestelmä – Asennustyö

A oli asennuttanut kotiinnsa B Oy:n tarjoaman turva- ja hälytysjärjestel- män, joka sisälsi muun muassa kes- kussyksikön (GSM- ja Wifi-liitäntä), puhekeskuksen, käyttönäppäimis- tön sekä murto- ja palovaroittimet. Lisäksi järjestelmään oli liitettävissä vesi- ja vuotovahdit. Järjestel- män asennustyöt olivat sisältäneet A:n kotona tehdyn asennettavan järjestelmän ja siihen liittyvän pal- velun laajuuden määrittämisen, asennettavien ilmaisimien ja kes- kussyksikön sijainnin yksityiskoh- taisen suunnittelun, laitteiden var- sinaisen asennus- ja ohjelmointi- työn sekä hälytysjärjestelmän käy- tön koulutuksen.

A:n hankkiman järjestelmän tar- koituksena oli muun ohella varoi- ttaa rakennusta ja rakennelmia uh- kaavista vahingoista ja siten eh- käistä suurten vahinkojen aiheutu- mista ja edistää asunnon kunnossa- pitoa. Korkein hallinto-oikeus kat- soi, että järjestelmää oli pidettävä luonteeltaan taloteknisenä perus- parannuksena. Näin ollen järjestel- män asennustyö oli tuloverolain 127 a §:n 1 momentissa tarkoitettua kotitalousvähennykseen oikeutta- vaa asunnon kunnossapito- tai pe- rusparannustyötä. Ennakkoratkai- su verovuodelle 2019.

Tuloverolaki 127 a § 1 momentti (1246/2013)

KHO:2020:96

Ennakkoperintä – Ennakkonpidä- tys – Lähdeverotus – Työskentely Suomessa – Urheilija – Allekirjoit- tuspalkkio

A Oy oli tehnyt ulkomaalaispelaa- jien kanssa neljä esisopimusta siitä, että nämä pelaisivat A Oy:n jouk- kueessa kahden tai kolmen peli- kauden ajan. Esisopimusten perus- teella A Oy oli maksanut ulkoma- laispelaajille allekirjoituspalkkioi- ta, jotka ulkomaalaispelaajien oli pitänyt palauttaa A Oy:lle, mikäli esisopimus olisi mitätöitynyt hei- dän käytettyään esisopimuksien mukaista mahdollisuutta tehdä pe- laajasopimus toiseen sarjaan tietyn määräajan kuluessa. Esisopimuk- sissa oli myös sovittu nettopalkka-

periaatteesta, jonka mukaan yhtiö huolehti ulkomaalaispelaajien veron maksusta. Yhtiö oli pitänyt ulkomaalaispelaajia allekirjoituspalkkioiden maksuhetkillä rajoitetusti verovelvollisina ja tilittänyt valtiolle allekirjoituspalkkioiden perusteella lasketut 15 prosentin suuruisia lähdeveroja vastaavat määrät.

Ulkomaalaispelaajat olivat sittemmin pelanneet A Oy:n joukkueessa, ja heistä oli tullut Suomessa yleisesti verovelvollisia. Kahden esisopimuksen osalta yhtiö oli maksanut ulkomaalaispelaajalle allekirjoituspalkkiona ja ensimmäisen pelikauden rahapalkkana saman määrän, jonka yhtiö oli maksanut heille toisen pelikauden rahapalkkana. Myös kahden muun esisopimuksen osalta yhtiö oli maksanut ensimmäisten pelikausien aikana ulkomaalaispelaajille olennaisesti pienempää rahapalkkaa kuin seuraavina pelikausina. Lisäksi yhtiö oli kaikkien esisopimusten osalta maksanut ensimmäisten pelikausien aikana rahapalkkaa vain osan aikaa pelikaudesta. Seuraavina pelikausina rahapalkkaa oli maksettu kuukausittain kesäkuukausia lukuun ottamatta.

A Oy:n verotarkastuskertomuksessa oli katsottu, että allekirjoituspalkkiot olivat tosiasiallisesti olleet Suomessa pelaamisesta saatuja ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettuja palkkoja ja että ne oli maksettu 15 prosentin lähdeveron alaisina suorituksina, jotta oli välttytty korkeammalta yleisesti verovelvollisen tuloverolta. Yhtiölle oli maksuunpantu toimittamatta jääneet ennakkoperintätykset veronkorotuksineen. Maksuunpanopäätöksiin ei ollut merkitty verotusmenettelystä annetun lain 28 §:ää sovellettuna oikeusohjeena.

Korkein hallinto-oikeus otti asiaa huomioon ulkomaalaispelaajille allekirjoituspalkkioina ja ensimmäisten pelikausien rahapalkkoina maksetut yhteenlasketut määrät sekä ensimmäisten pelikausien rahapalkkojen maksutavat ja katsoi, että kaikkien neljän esisopimuksen osalta allekirjoituspalkkiot olivat koko määriltään osa sanottujen ulkomaalaispelaajien ensimmäisiltä pelikausilta saamia nettopalkkoja. Koska allekirjoituspalkkiot kohdistuivat sellaiseen pelaajien henkilö-

kohtaiseen toimintaan, jota he olivat harjoittaneet ollessaan Suomessa yleisesti verovelvollisia, korkein hallinto-oikeus katsoi allekirjoituspalkkiot osaksi sitä palkkatuloa, jonka ulkomaalaispelaajat olivat saaneet, kun he olivat olleet Suomessa yleisesti verovelvollisia. Siten niiden osalta oli lähdeveron suorittamisen sijasta tullut toimittaa ennakkoperintätykset. Koska ennakkoperintälain 13 §:n soveltamisalaan kuuluvat kaikenlaiset palkat, jotka saadaan työsuhhteessa, maksuunpanot oli voitu toimittaa sanotun säännöksen nojalla, eikä asiassa ollut annettava merkitystä sille seikalle, ettei maksuunpanopäätöksissä ollut sovellettuna oikeusohjeena mainittu verotusmenettelystä annetun lain 28 §:ää. Vuodet 2012 ja 2014.

Ennakkoperintälaki 9 § 1 momentti, 13 § 1 momentti 1 kohta, 38 § 1 momentti (516/2010) ja 44 § 1 momentti (516/2010)
Tuloverolaki 9 § 1 momentti ja 4 momentti sekä 10 § 4 b kohta
Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 1 § 1 momentti

KHO:2020:99

Arvonlisävero – Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttaminen – Työpisteen vuokraus – Lukollisen toimistotilan vuokraus – Oheishyödykkeet – Yhteistoimistopalvelu – Palvelukokonaisuus – Liittymisperiaate

A Oy tarjosi yhteistoimistopalveluja, joissa asiakas voi varata käyttöönsä yhden tai useamman joko nimetyn tai nimeämättömän työpisteen avotilassa. Nimeämättömän työpisteen voi varata joko päivä- tai kuukausimaksua vastaan ja nimetyn työpisteen kuukausimaksua vastaan. Työpisteen käyttöoikeuden lisäksi palveluihin sisältyivät muun muassa palveluvastaavan palvelut, turvallisuus- ja järjestelypalvelut, siivouspalvelut, internet-/WIFI-yhteys, tulostus- ja kopiointipalvelut sekä ilta- ja aamiais- ja muita tapahtumia. Osaan palveluista sisältyi myös henkilökohtaisten tavaroiden säilytys sekä postiosoite ja -lokero. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut keskusverolautakunnan päätöstä, jonka mukaan palve-

lut muodostivat yhden jakamattoman kokonaisuuden, josta oli suoritettava arvonlisäveroa arvonlisäverolain 1 §:n nojalla.

A Oy tarjosi lisäksi palvelua, jossa asiakas sai käyttöönsä kalustetun ja lukollisen toimiston sekä lisäksi edellä mainitut palvelut. Lukollisen toimistotilan antamista käyttöön oli pidettävä arvonlisäverolain 27 §:ssä tarkoitettuna kiinteistön käyttöoikeuden luovutuksena. Palvelukokonaisuuden katsottiin muodostavan yhden jakamattoman taloudellisen suorituksen, jossa pääsuoritteena oli kiinteistön käyttöoikeuden luovuttaminen ja muut palvelut olivat asiakkaan keino käyttää tätä pääasiallista palvelua parhaissa mahdollisissa olosuhteissa. Näin ollen palvelua oli kokonaisuudessaan pidettävä arvonlisäverolain 27 §:ssä tarkoitettuna kiinteistön käyttöoikeuden luovutuksena.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 26.4.2019–31.12.2020.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 27 § ja 28 §
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta sekä 135 artikla 1 kohta l alakohta

Täytäntöönpanoasetus N:o 282/2011, jota on muutettu palvelujen suorituspaikan osalta 7.10.2013 annetulla neuvoston täytäntöönpanoasetuksella N:o 1042/2013, 13 b artikla

Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-55/14, Régie communale autonome du stade Luc Varenne, C-42/14, Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie, C-392/11, Field Fisher Waterhouse ja C-215/19, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö

KHO:2020:104

Tuloverotus – Tulon veronalaisuus – Tulon käsite – Ansiotulo – Avoero – Avoliittolaissa tarkoitettu hyvitys – Kotityö

A ja B olivat avopuolisoina ja tuloverolain 7 §:ssä tarkoitettuja puolisoita. A oli ollut avoliiton aikana ansiotyössä vain osittain, koska hän oli hoitanut avopuolisoiden yhteistä kotia ja lapsia, kun B oli työsken-

nellyt kokoaikaisesti yrityksessään. A ja B olivat eroamassa, ja B oli tässä yhteydessä maksamassa A:lle avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetussa laissa tarkoitettua hyvitystä A:n tekemän kotityön perusteella.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että perheenjäsenen kotityö yhteisen perheen hyväksi ei tapahdu työsuhteessa eikä se muutoinkaan ole luonteeltaan ansiotarkoituksessa tapahtuvaa. Hyvityksen perusteena oleva kotityö on luonteeltaan perheen sisäistä työnjakoa perheen hoitamisen ja kodin ulkopuolella tapahtuvan ansiotyön välillä. Avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain mukainen avoliiton purkautumisen yhteydessä kotityön perusteella maksettava kertaluonteinen hyvitys ei kuulu tuloverolain tulokäsittelyn piiriin, eikä tällaisesta hyvityksestä kerry veronalaista ansiotuloa.

Verohallinnon ennakkoratkaisu verovuodelle 2018.

Äänestys 4–1

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 8 §
Tuloverolaki 7 § 1 ja 3 momentti,
29 § 1 momentti, 51 § ja 91 §

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2020-98

Ulosottokaari – Ulosottoeruste – Välimiesmenettely – Väilytuomio – Täytäntöönpanokelpisuus

Diaarinumero: S2020/404

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 9.7.2020 U20/298

Välimiesoikeus velvoitti yhtiö A:n suorittamaan yhtiö B:lle lisäkauppahintaa ja korvausta oikeudenkäyntikuluista. Lisäksi välimiesoikeus velvoitti A:n ja B:n yhteisvastuullisesti suorittamaan Keskuskauppakamarille hallinnointimaksun sekä välimiehelle palkkion. Tuomiolauselman mukaan maksuvelvollisuus mainituista korvauksista jakaantuu asianosaisten kes-

kinäisessä suhteessa siten, että A vastaa niistä yksin.

Käräjäoikeuden määrättyä välitystuomion kokonaisuudessaan täytäntöönpantavaksi ulosottovirasto hylkäsi B:n hakemuksen välitystuomion täytäntöönpanosta edellä mainittujen hallinnointimaksun ja välimiehen palkkion osalta, koska hakijalla tuli olla ulosottoeruste, jossa velallinen velvoitetaan suorittamaan hakijan saatava. Käräjäoikeus ja hovioikeus eivät muuttaneet ulosottoviraston päätöstä.

Kysymys välitystuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta edellä tarkoitettulta osin.

VL:2020-99

Kiristys – Törkeä kiristys

Diaarinumero: R2020/432

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 23.4.2020 R19/197

A ja kaksi muuta vastaajaa olivat houkutelleet B:n kyytiinsä autoon. Vastaajat olivat autokyydin aikana vaatineet B:ltä rahaa ja B:n verkkopankkitunnuksia sekä ottaneet esille aseensa ja näyttäneet B:lle, että sen lippaassa on patruunoita. Vastaajat olivat kyydinneet B:n pankkiautomaatille, josta B oli nostanut kaikki tilillään olleet varat, autoon palattuaan luovuttanut ne vastaajille sekä antanut verkkopankkitunnuksensa vastaajien käyttöön pikavipien hakemista varten.

Kysymys siitä, oliko A menettelyllään syyllistynyt törkeään kiristykseen.

VL:2020-100

Pakkokeino – Yhteydenpidon rajoittaminen

Diaarinumero: R2020/318

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 10.3.2020 R18/2805

Käräjäoikeus oli vangitsemispäätöksen yhteydessä määrännyt, että rikoksesta epäilty A ei saanut olla yhteydessä muiden tutkintavankeiden kanssa. Kysymys siitä, onko tällainen yhteydenpitörajoitus voitu määrätä.

VL:2020-101

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Syyttömästi vangitun korvaus

Diaarinumero: S2020/49

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 13.11.2019 S19/775

Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksistä syyttömästi vangitulle maksettavaa korvausta koskevassa asiassa, jossa vangitulta oli vankeusaikana jäänyt käyttämättä ennen vangitsemista maksettu lentolippu ja auton vuokra.

VL:2020-102

Pakkokeino – Vangitseminen – Oikeudenkäyntimenettely

Diaarinumero: R2020/466

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 23.6.2020 R2020/455

Käräjäoikeus määräsi vangitsemisasian uudelleen käsittelyn yhteydessä tietomurrosta ja maksuvälinenetoksesta epäillyn A:n vangittavaksi myös epäiltynä huumausainerikoksesta.

Kysymys siitä, oliko käräjäoikeus voinut määrätä A:n vangittavaksi epäiltynä huumausainerikoksesta, kun vaatimus vangitsemisesta oli tehty yksinomaan suullisesti.

VL:2020-103

Ihmiskauppa – Rikosten yhtymien – Rikoksen yksikointi – Rangaistuksen määrääminen

Diaarinumero: R2020/297

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 26.2.2020 R18/482

A oli toiminut luonnonmarjojen ja -sienten keräystä ja myyntiä harjoittavien yhtiöiden ainoana hallituksen jäsenenä ja yritysten käytännön toiminnasta vastaavana henkilönä. A:n syyksi oli luettu, että hän oli käyttänyt hyväksi 26 asianomistajan riippuvaista asemaa ja turvatonta tilaa sekä erehdyttämällä värvännyt asianomista-

jat Thaimaasta Suomeen ja kuljetanut, vastaanottanut sekä majoittanut heidät heidän saattamiseen luonnonmarjojen ja -sienten keräämistä sisältävään pakkotyöhön ja muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin.

Kysymys siitä, oliko A syöllistänyt menettelyllään yhteen vai 26 ihmiskaupparikokseen. Kysymys myös rangaistuksen määräämisestä.

VL:2020-106

Ryöstörikos – Ryöstö – Törkeä ryöstö – Teräase

Diaarinumero: R2020/269

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 14.2.2020 R19/756

Vastaja syyksi oli luettu törkeä ryöstö, jossa vastaja oli lyönyt asianomistajaa kirveen hamarapuolella. Kysymys siitä, oliko ryöstössä käytetty ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä rikoslain 31 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

VL:2020-107

Rangaistuksen määrääminen – Yhdistelmärankaistus – Laillisuusperiaate – Törkeä pahoinpitely – Hätävarjelu – Hätävarjeluun liioittelu

Diaarinumero: R2020/434

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 17.4.2020 R19/1581

Kysymys siitä, onko hätävarjeluun liioitteluna tehty törkeä pahoinpitely sellainen rikoslain 2 c luvun 11 §:n 2 momentissa tarkoitettu rikos, josta voidaan tuomita yhdistelmärankaistukseen.

VL:2020-108

Oikeudenkäyntimenettely – Mielenlilatutkimuksen määrääminen

Diaarinumero: R2020/608

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 25.6.2020 R19/1937

Hovioikeus katsoi A:n tarkoittaneen törmätä autollaan vastaan tuleeseen kuorma-autoon ja siten tappaa kyydissä ollut 3-vuotias lapsensa. A:n syyksi luettiin tapon yritys. A oli pyytänyt, että hänen mielentilansa määrätään tutkittavaksi. Hovioikeus hylkäsi pyynnön.

Kysymys mielenlilatutkimuksen edellytysten täyttymisestä.

VL:2020-109

Turvaamistoimi – Työsopimus – Kilpaileva toiminta – Kilpailukiello

Diaarinumero: S2020/517

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 2.7.2020 S20/929

A:n johtajasopimuksessa on ollut kilpailukielloa tarkoittava ehto. A:n entinen työnantaja oli oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n nojalla vaatinut, että kärjäoikeus kieltää A:ta sakon uhalla ennen kilpailukielloehdossa asetetun määrääjän umpeen kulumista aloittamasta ja/tai jatkamasta työskentelyä tai tarjoamista palveluja entisen työnantajayhtiön kanssa kilpailevalle taholle.

Kysymys turvaamistoimipäätöksen vaade-edellytyksen täyttymisestä.

VL:2020-110

Varkausrikos – Varkaus – Näpistys – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

Diaarinumero: R2020/467

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 30.4.2020 R19/943

Hovioikeus luki A:n syyksi 106 varkautta, jotka oli tehty noin kolmen ja puolen kuukauden aikana, ja tuomitsi A:n 10 kuukauden vankeusrangaistukseen. Tekojen kohteena oli ollut vähäisiä määriä lähinnä alkoholijuomia ja tupakkaa. A oli tehnyt teot myymälöiden aukioloaikana ottamalla tuotteet haltuunsa ja poistamalla myymälästä tuotteita maksamatta. Kysymys siitä, onko A tuomitava varkauksista vai näpistyksistä. Kysymys myös rangaistuksesta.

VL:2020-111

Oikeudenkäyntimenettely – Tutkimatta jättäminen – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus

Diaarinumero: R2020/321

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 6.3.2020 R19/435

Syyttäjä vaati vastaajalle rangaistusta törkeästä velallisen epärehellisyydestä sillä perusteella, että tämä oli aiheuttanut yhtiön maksukyvyttömyyden tai oleellisesti pahentanut sitä. Syytteeseen yhtynyt asianomistaja vaati rikoksen perusteella vahingonkorvausta.

Kärjäoikeus luki vastaja syyksi yhtiön maksukyvyttömyyden oleellisen pahentamisen ja hyväksyi vahingonkorvausvaatimuksen määrän. Kärjäoikeuden mukaan vastaja ei kuitenkaan ollut aiheuttanut yhtiön maksukyvyttömyyttä.

Vastaja valitti hovioikeuteen. Asianomistaja vaati kirjallisessa vastauksessaan ja syyttäjä pääkäsitteilyssä, että vastaja syyksi luetaan myös yhtiön maksukyvyttömyyden aiheuttaminen.

Kysymys siitä, oliko hovioikeudella oikeus tutkia syyttäjän ja asianomistajan vaatimukset.